

บทความ วิจารณ์หนังสือ

นายแพทย์วิชัย โชควิวัฒน์

สำนักงานคณะกรรมการการกระจายสื่อ
และการโทรทัศน์และการโทรคมนาคมแห่งชาติ

ทำโดยโดย ERIC SCHMIDT ประธานบริหารของ GOOGLE

THE NEW YORK TIMES BESTSELLER

เศรษฐกิจดิจิทัล

THE DIGITAL ECONOMY

การคิดใหม่ถึงความหวัง
และความเสี่ยงในยุค
เครือข่ายอัจฉริยะ

นี่คือหนังสือที่ไม่มีใครเหมือน
เล่มด้วยเนื้อหาที่ไม่เคยมีใครมาก่อน

DON TAPSCOTT

นักเขียนขายดีรายหนึ่งของ Wall Street Journal
แปลและเรียบเรียง • พรศักดิ์ จุริยดำรงวัฒนะ

เศรษฐกิจดิจิทัล The Digital Economy

เขียน Don Tapscott
แปลและเรียบเรียง พรศักดิ์ อรุณฉัตรชัยรัตน์
บรรณาธิการบริหาร วรรรณา พันธุ์สว่าง
ผลิตและจัดพิมพ์โดย แมคกรอ-ฮิล อินเทอร์เน็ตเซ็นแนล เอ็นเตอร์ไพรส์ เอเชีย

หนังสือชื่อเดียวกันนี้เขียนขึ้นครั้งแรก เมื่อ พ.ศ. 2537 ตีพิมพ์เผยแพร่เมื่อ พ.ศ. 2538 ฉบับนี้เป็นฉบับแก้ไขปรับปรุง เป็น “ฉบับเฉลิมฉลองครบรอบ 20 ปี” นับจากการตีพิมพ์ครั้งแรก ในฉบับภาษาไทยระบุไว้ในปกหลังว่า “ตลอดเวลาสี่สิบปีที่ผ่านมาหนังสือเล่มนี้เขียนขึ้น ฉบับปรับปรุงใหม่นี้จึงเพิ่มเติมด้วยเนื้อหาอันว่าด้วยผลกระทบที่สะท้อนไปตามคำทำนายของเขาให้เห็นได้อย่างชัดเจน พร้อมทั้งคาดการณ์ไปอีกด้วยว่า โลกดิจิทัลในอนาคตจะเป็นอย่างไร”

ดอน แอปสกอตต์ ผู้เขียนหนังสือเล่มนี้ มีคำแนะนำสั้นๆ สำหรับเขาว่า “คือหนึ่งในผู้นำทางด้านนวัตกรรมของโลก รวมถึงด้านเทคโนโลยีสื่อ และผลกระทบที่เทคโนโลยีมีต่อสังคม” เขาเป็นหนึ่งใน Thinker 50 ที่ยังมีชีวิตอยู่ โดยรับตำแหน่งที่ปรึกษาให้แก่องค์กรธุรกิจและภาครัฐทั่วโลก แอปสกอตต์เป็นผู้ประพันธ์หรือร่วมประพันธ์ในหนังสือที่ส่งผลกระทบต่อโลกหลายเล่ม อาทิ Paradigm Shift, Growing up Digital, The Naked Corporation, Digital Capital, Wikinomics และ Macrowikinomics

ในฉบับเฉลิมฉลองครบรอบ 20 ปี ที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในภาษาอังกฤษ เมื่อ พ.ศ. 2558 ได้อีริก ชมิดท์ ประธานบริหารกูเกิล เป็นผู้เขียนคำนำสั้นๆ อีริคบอกว่า ตอนที่ดอนเขียนหนังสือเล่มนี้ครั้งแรก “เป็นตอนที่พวกเราต้องใช้ “โมเด็ม” หมุนโทรศัพท์กันอยู่ พวกเรามีแค่ระบบกระดานสนทนา (Bulletin Board System) พวกเราใช้วิดีโอเทป เพิ่งเริ่มมีซีดี และยังเดินหาซื้อหนังสือเป็นเล่มอยู่ในร้าน ยุคสารสนเทศตอนนั้นยังคงแบบอะ แล้วใครจะอาจหาญวาดภาพในอีก 20 ปีถัดไปได้? ใครกันที่มองเห็นว่า “เว็บ” จะเปลี่ยนแปลงเกือบทุกภาคส่วนของเศรษฐกิจและสังคมของพวกเราไปได้มากมายขนาดนี้ มันคือพลังแห่งเครือข่ายสังคมที่จัดระเบียบการทำงานร่วมกันของผู้คนขึ้นมาใหม่ ขยายศักยภาพ และการเพิ่มผลผลิตของผู้คนออกไปในแบบคาดไม่ถึง ใครกันที่จะรู้เรื่องนี้”

อิริคตั้งคำถามและก็ให้คำตอบว่า “เท่าที่นับดู ก็ตอนนี้แหละ....ที่ถือว่าสุดยอด!”

ทำไมประธานบริหารกุเกิลอย่างอิริคจึงกล้าฟันธงเช่นนั้น หนังสือ “เศรษฐกิจดิจิทัล” คือ คำตอบ

ดอน แอปสกอตต์ ไม่ใช่เป็นแค่ นักคิดที่ยิ่งใหญ่เท่านั้น แต่ยังทำงานอย่างเป็นระบบ และโชคดียังโลก ที่ดอนได้สรุปบทเรียนจากคำทำนายในหนังสือที่เขาเขียนเมื่อ 20 ปีที่แล้ว ว่าจริงๆ แล้วเกิดอะไรขึ้นบ้าง และข้อสำคัญเขาไม่เพียงทบทวนคำทำนายของเขาเท่านั้น แต่ยังทำนายอนาคตต่อไปข้างหน้าไว้ด้วย

ต่างจาก “โหราจารย์” ในประเทศไทยที่แม้รัฐบาลจะซูวิสัยทัศน์ “ไทยแลนด์ 4.0” แล้ว ยังคงมั่งงมมะงาหราอยู่ในทัศนะของ “ไทยแลนด์ 1.0” นั่นคือยังจมอยู่ในโลกของ “โหราศาสตร์” “ไสยศาสตร์” และ “มั่งศาสตร์” นั่นคือยังหากินอยู่กับความเชื่อแบบมวงมายของผู้คน ด้วยการ “ทำนายทายทัก” แล้วคอยโอ้อวดว่าคำทำนายของตนแม่นยำ แทนที่จะใช้วิธีการ “ทำนายผล” (Prediction) อย่างเป็นวิทยาศาสตร์

หนังสือเศรษฐกิจดิจิทัล ของดอน แอปสกอตต์ ฉบับเฉลิมฉลองครบรอบ 20 ปี นำคำทำนายในฉบับเมื่อ 20 ปีก่อนมาเสนอ พร้อมบทสรุปสิ่งที่เกิดขึ้น และคำทำนายในอนาคตของเรื่องต่างๆ รวม 12 หัวข้อ เริ่มจากอารัมภบทในบทแรก สรุปภาพรวมทั้งหมด แล้วจึงบรรยายรายละเอียดในแต่ละเรื่อง

ในแต่ละบทจะเริ่มต้นด้วย “ความคิดเห็น” ต่อด้วยเนื้อหาสาระในฉบับพิมพ์ครั้งแรก เช่นในบทที่ 1 เป็นเรื่องของ “ยุคแห่งเครือข่ายอัจฉริยะ” การอ่านแต่ละบท อาจอ่านไปตามลำดับโดยอนุโลม หรืออาจอ่านแบบ “ปฏิโลม” คือย้อนลำดับไปอ่านตัวบทก่อน แล้วจึงกลับมาอ่านส่วนของความคิดเห็นในตอนต้น การอ่านแบบปฏิโลมนี้ แท้จริงแล้วจะเป็นการอ่านไปตามลำดับเหตุการณ์ เริ่มจากเนื้อหาสาระที่ดอนเขียนไว้เมื่อ 20 ปีก่อน แล้วจึงมาอ่านความคิดเห็นหลังจากเหตุการณ์ผ่านไปแล้วจริงๆ

แท้จริงแล้ว ดอน แอปสกอตต์ มิใช่เป็นแค่เพียงนักคิดที่ยิ่งใหญ่เท่านั้น แต่ยังมีความสามารถสูงในการถ่ายทอดความคิด เพราะสามารถเล่าเรื่องต่างๆ ได้อย่างน่าสนใจ ชวนติดตาม เช่น ในบทที่ 1 ดอนเริ่มย่อหน้าแรกกล่าวถึงวงดนตรี R.E.M วงดนตรีร็อกที่มีชื่อเสียงจากแอตแลนตา ซึ่งย่อมนิไม่พ้นผลกระทบโดยตรงจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีดิจิทัล พวกเขาจึงต้องปรับตัว

ต่อมาเมื่อพูดถึงเรื่องการจัดระเบียบโลก ดอนเล่าถึงพลเอกคอลิน เพาเวลล์ อดีตประธานสภาการทหารของสหรัฐฯ เจ้าของ “ยุทธการพายุทะเลทราย” ซึ่งสามารถพิชิตซัดัม ฮุสเซน ให้ถอนตัวจากการเข้าปกครองครองคูเวต และยอม “ยกธงขาว” ได้ในเวลาอันรวดเร็ว

พลเอกคอลิน เพาเวลล์ เล่าว่า 30 ปีแรกของชีวิตการเป็นทหาร 35 ปีนั้นช่างราบเรียบสันติ “นโยบายทั้งหมดของสหรัฐอเมริกาตลอดหลายปีนั้น สามารถรวบเอาไว้ภายใต้ประโยคเดียวว่า “ควบคุมทุกสิ่งที่ไม่พึงปรารถนา” เป้าหมายของประเทศก็คือการควบคุมคอมมิวนิสต์ในทุกๆ ทาง ...ศัตรูของโลกมีเพียง

หนึ่งเดียว เป็น “ศัตรูที่ดี” ด้วย นั่นคือ คนอย่างสตาลินที่สร้างความน่ากลัวขึ้นมา และครูเซฟที่ยึดครองเท้าขึ้นโต๊ะในระหว่างการประชุมสหประชาชาติ ...แล้ววันหนึ่งทุกอย่างก็เปลี่ยนไป” เขาพบกับประธานาธิบดีกอร์บาเชฟ ซึ่งพูดกับรัฐมนตรีต่างประเทศว่า “วันนี้ผมเลิกสงครามเย็นไปแล้ว” และพูดกับนายพลคอลลินเพาเวลล์ ว่า “ท่านนายพล คุณต้องหาศัตรูคนใหม่แล้วละ” แล้วต่อมา พอถึงเดือนธันวาคม 2534 สหภาพโซเวียตก็ล่มสลาย โลกเข้าสู่ความไร้ระเบียบครั้งใหม่...

สิ่งที่ตอน แทปสกอตต์ เล่าเรื่องเศรษฐกิจดิจิทัล ซึ่งเป็นเสมือนสิ่งที่ เป็น “นามธรรม” เข้าใจได้ไม่ถนัดนั้น เขาสามารถเชื่อมโยงกับปัญหาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และทุกอย่างได้อย่างเป็นรูปธรรม หลายเรื่องในอนาคต เขาสามารถ “ฟันธง” ได้ว่าจะเกิดอะไรขึ้น หลายเรื่องเขาเพียงแต่ตั้งคำถามเป็นประเด็นไว้โดยมีการเชื่อมโยงไปถึงการพัฒนาเทคโนโลยีในอดีตที่เคย “เปลี่ยนโลก” มาแล้ว เช่นเทคโนโลยีการพิมพ์ของโจฮันน์ กูเตนเบิร์ก โทรศัพท์ของมาร์โคนี และเมื่อเฮนรี ฟอร์ด สามารถผลิตรถยนต์แบบ “มวลชน” (Mass Production) ทำให้คนจำนวนมากเป็นเจ้าของรถยนต์ได้ เป็นต้น

แน่นอนว่าหนังสือหนา 400 หน้า พูดถึงเรื่องที่เข้าใจไม่ถนัด และเป็นหนังสือแปล ซึ่งย่อมไม่สามารถหลาย “กำแพงภาษา” ออกไปได้หมดสิ้น จึงทำให้อ่านได้ไม่ถนัดนัก แต่แนะนำว่าให้ใช้ความพยายามและความอดทนในการอ่าน จะได้ประโยชน์คุ้มค่าอย่างแน่นอน

ต้องขอบคุณ พล.อ.อ.เรศ ปุณศรี อดีตประธาน กสทช. ที่มีความเป็นนักอ่านและมีวิสัยทัศน์ ทำให้ท่านได้อ่านหนังสือที่มีคุณค่าสูงอย่างเล่มนี้ และดำเนินการจนมีการแปลและพิมพ์เผยแพร่เป็นภาษาไทย รวมทั้งเชิญผู้เขียนให้มาแสดงปาฐกถาในประเทศไทย ให้คนไทยได้มีโอกาสสัมผัสนักคิดร่วมสมัยคนสำคัญแบบตัวเป็นๆ

แน่นอนว่าด้วยกำแพงภาษา บริบทที่แตกต่าง และความที่เป็นเรื่องเข้าใจไม่ถนัด เมื่อตอน แทปสกอตต์ มาเมืองไทย จึงไม่เป็นข่าวหวือหวาเหมือนเมื่อเซเลบเกาหลีมาแสดงคอนเสิร์ต สิ่งที่ตอนพูดก็ปรากฏเป็นเพียงข่าวเล็กๆ ที่สังคมไทยให้ความสนใจน้อย แต่สิ่งที่ทรงคุณค่าที่คนไทยจะสามารถสัมผัสได้อย่างลุ่มลึกและใช้ประโยชน์อย่างยืนยาวได้ ก็คือหนังสือเศรษฐกิจดิจิทัลเล่มนี้